

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Szak/6/2021
Identifikačné číslo spisu: 7020200960
Dátum vydania rozhodnutia: 04.03.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:7020200960.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu JUDr. Ing. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci sťažovateľa (pôv. žalobca): G. B., nar. XX.XX.XXXX, štátna príslušnosť: Afganská islamská republika, bez cestovných dokladov alebo iného dokladu totožnosti, toho času umiestnený v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce, Bitúnková 14, 078 01 Sečovce, Slovenská republika, právne zastúpený: Advokátska kancelária Peter Dittrich s.r.o., sídlo: Mudroňova 29, 040 01 Košice, proti žalovanému: Oddelenie cudzineckej polície Policajného zboru Nitra, Kalvárska 2, 949 01 Nitra, o správnej žalobe vo veci zaistenia, o nariadenie prepustenia, o kasačnej sťažnosti proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9Sa/14/2020 zo dňa 4. januára 2021, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9Sa/14/2020 zo dňa 4. januára 2021 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

I.

Priebeh a výsledky administratívneho konania

1. Dňa 03.08.2020 v čase o 14.20 hod. bol žalovaný vyrozumený prostredníctvom Operačného strediska Krajského riaditeľstva Policajného zboru Nitra o zadržaní troch cudzích štátnych príslušníkov v objekte Kameň Slovakia s.r.o., Tesárske Mlyňany 809, okres Zlaté Moravce, (pri ČS BENZINA), kde do objektu zaparkovalo nákladné motorové vozidlo výrobnej značky Iveco, TEČ: D. XXXX K. s návesom TEČ: D. XXX K., ktoré priviezlo kameň z Republiky Severného Macedónska. Po otvorení návesu bolo zistené vodičom nákladného motorového vozidla K. F., nar. XX.XX.XXXX, MKD číslo pasu: R., že sa v jeho priestore nachádzajú tri neznáme osoby (medzi nimi aj sťažovateľ). Následne bola privolaná hliadka Obvodného oddelenia policajného zboru Zlaté Moravce s volacím znakom NARCIS 710, ktorá osoby strážila do príchodu hliadky žalovaného.

2. Následne bol sťažovateľ dňa 03.08.2020 v čase o 16.50 hod. predvedený podľa § 79 odsek 1 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 404/2011 Z.z.“) k

žalovanému v súvislosti s konaním o administratívnom vyhostení.

3. Na základe právoplatného rozhodnutia o administratívnom vyhostení č.: PPZ-HCP-BA11-81-012/2020-AV zo dňa 03.08.2020, ktorým bol sťažovateľ administratívne vyhostený z územia Slovenskej republiky podľa § 82 ods. 1 písm. b) zák. č. 404/2011 Z.z., a ktorým mu bol uložený zákaz vstupu na územie Slovenskej republiky a všetkých členských štátov na dobu 3 rokov podľa § 82 ods. 3 písm. b) zák. č. 404/2011 Z.z., žalovaný sťažovateľa podľa ustanovenia § 88 ods. 1 písm. b) zák. č. 404/2011 Z.z. rozhodnutím č.: PPZ-HCP-BA11-81-016/2020-AV zo dňa 04.08.2020 (ďalej len „rozhodnutie o zaistení“) zaistil. Lehota zaistenia bola stanovená najviac do 04.02.2021. Proti rozhodnutiu o zaistení nebola podaná správna žaloba a preto po uplynutí zákonnej lehoty nadobudlo právoplatnosť.

II.

Konanie na krajskom súde

4. Dňa 13.10.2020 bola Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) doručená správna žaloba sťažovateľa o prepustenie zo zaistenia.

5. V nasledujúcich žalobných bodoch uviedol najmä, že

- trvanie zaistenia je neúčelné a neefektívne, nakoľko žalovaný v rozhodnutí o administratívnom vyhostení neurčil lehotu na vyhostenie ani nešpecifikoval krajinu, do ktorej má byť sťažovateľ vyhostený;
- sťažovateľa nemožno vyhostiť do jeho domovskej krajiny ani do inej krajiny;
- žalovaný sa v konaní o zaistení, ani v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, nezaoberal skúmaním účelnosti a efektívnosti zaistenia, a nedostatočne sa zaoberal skúmaním a vyhodnotením existencie prekážok vyhostenia;
- žalovaný v konaní o vyhostení a ani v konaní o zaistení nijakým spôsobom nezisťoval, aká krajina má byť domovskou krajinou sťažovateľa;
- žalovaný neskúmal podmienky aké prevládajú v Afganistane a aké zaobchádzanie by sťažovateľovi v prípade návratu hrozilo;
- rozhodnutie žalovaného trpí vadou nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia, v časti stanovenej dĺžky doby zaistenia;
- keďže zaistenie je od jeho počiatku neúčelné a v rozpore s čl. 5 ods. 1 písm. f) Európskeho dohovoru o ľudských právach (ďalej len „Dohovor“), je aj stanovená maximálna doba zaistenia neopodstatnená a nedôvodná;
- žalovaný neuviedol, aké konkrétne úkony bude musieť zariadenie pre cudzincov vykonať za účelom vyhostenia sťažovateľa, a či je zrealizovanie cesty do Afganistanu v prvom rade bezpečné a možné.

6. Krajský súd v konaní podľa ust. § 221 a nasl. S.s.p. pri neformálnom posudzovaní žaloby (§ 206 ods. 3 S.s.p.) dospel k záveru o tom, že správna žaloba nie je dôvodná, a preto ju rozsudkom č. k. 5Sa/72/2020-47 z 22.10.2020 zamietol a nepriznal účastníkom právo na náhradu trov konania. Proti uvedenému rozsudku podal sťažovateľ včas kasačnú sťažnosť, na základe ktorej kasačný súd rozsudkom sp. zn. 1Szak/13/2020 zo dňa 08.12.2020 zrušil vyššie uvedený rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. V ďalšom konaní krajský súd vyzval žalovaného na oznámenie, aké úkony boli urobené pre úspešnú realizáciu vyhostenia sťažovateľa. Žalovaný v liste zo dňa 28.12.2020 okrem iného uviedol že ku dňu jeho spísania „boli so žalobcom vykonané nasledovné úkony: - po umiestnení do ubytovacích priestorov bol vykonaný vstupný pohovor, za prítomnosti tlmočníka, počas ktorého mu boli vysvetlené podmienky zaistenia, - následne bol žalobcovi predložený dotazník k žiadosti o vystavenie náhradného cestovného dokladu - do dnešného dňa žalobca neuvažuje podať žiadosť o udelenie azylu na území Slovenskej republiky, - 06.08.2020 bol oslovený Kriminálny ústav PZ o vykonanie lustrácie daktyloskopického materiálu v systéme AFIS a systéme AFIS aktívnych členských krajín Európskej a o

zaslanie daktyloskopické karty žalobcu - 14.08.2020 bola oslovená Národná ústredňa Interpol Bratislava o vykonanie lustrácie žalobcu v domovskej krajine, v Turecku, Grécku, Severnom Macedónsku a Srbsku na základe daktyloskopické karty a fotografie žalobcu, - 14.08.2020 bola zaslaná žiadosť Útvoru policajného zaistenia pre cudzincov v Medveďove o vystavenie náhradného cestovného dokladu, - 05.09.2020 bola doručená informácia, že Národná ústredňa Interpol v Aténach eviduje v systéme AFIS osobu s identickými odtlačkami ako cudzinca Z. B., nar. XX.XX.XXXX, - 09.09.2020 bolo Útvoru policajného zaistenia pre cudzincov v Medveďove zaslané doplnenie žiadosti o vybavenie náhradného cestovného dokladu o informácie z Národnej ústredne Interpol v Aténach, - 11.09.2020 bola doručená informácia, že Národná ústredňa Interpol v Ankare eviduje v systéme AFIS osobu s identickými odtlačkami ako cudzinca B. E., nar. XX.XX.XXXX, - 06.10.2020 zaslaná urgencia vo veci vybavovania náhradného cestovného dokladu, - 08.10.2020 doručená odpoveď Útvoru policajného zaistenia pre cudzincov v Medveďove, že do 06.10.2020 nedisponuje informáciami, na základe ktorých by bolo možné vystavenie náhradného cestovného dokladu, - 19.11.2020 zaslaná urgencia vo veci vybavovania náhradného cestovného dokladu, - 20.11.2020 doručená odpoveď Útvoru policajného zaistenia pre cudzincov v Medveďove, že do 19.11.2020 nedisponuje informáciami, na základe ktorých by bolo možné vystavenie náhradného cestovného dokladu, - 18.12.2020 zaslaná urgencia vo veci vybavovania náhradného cestovného dokladu."

8. Následne krajský súd správnu žalobu rozsudkom, uvedeným v záhlaví tohto rozhodnutia (ďalej len „napadnutý rozsudok“) zamietol z nasledujúcich dôvodov:

- podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sza/6/2016 zo dňa 18.03.2016 (taktiež v publikácii Berthotyová E.: Zaistenie cudzincov, str. 129) pokiaľ žalovaný zaistil cudzinca na účel výkonu administratívneho vyhostenia a podkladom takéhoto rozhodnutia bolo rozhodnutie o jeho administratívnom vyhostení, v ktorom nebola určená krajina vyhostenia, nemožno sa stotožniť s námietkou navrhovateľa (cudzinca), že k jeho zaisteniu nemohlo dôjsť z dôvodu neurčenia krajiny vyhostenia, pretože zákonodarca takúto možnosť, teda neurčenie krajiny vyhostenia pripúšťa (podobne aj v rozsudku č. 10Sza/6/2018 zo dňa 01.02.2018).

- úkony, špecifikované žalovaným sú účelné a reálne vedú k realizácii vyhostenia;

- správny orgán musí zistiť jednoznačne a bez pochyb, o akú osobu sa jedná, pretože od tejto otázky závisí otázka určenia štátnej príslušnosti a následne aj otázka určenia krajiny vyhostenia;

- skutočnosť, že sťažovateľ počas svojej migrácie uvádzal v rôznych štátoch rôzne mená a dátumy narodenia sťažuje postup správneho orgánu;

- reálny predpoklad vyhostenia žalovaný potvrdil uvedením termínu vyhostenia „druhá polovica januára 2021“;

- podľa ustálenej praxe a ďalšieho postupu zariadenia pre zaistenie cudzincov je zrejmé, že ak štátny príslušník tretej krajiny nedisponuje platným cestovným dokladom, po preštudovaní spisového materiálu pristupujú k lustráciám a následnému zisťovaniu totožnosti štátneho príslušníka tretej krajiny, odovzdáva sa žiadosť o vystavenie náhradného cestovného dokladu na Konzulárny odbor Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, následne sa pristupuje k určaniu krajiny, do ktorej bude cudzinec vyhostený a zabezpečuje sa doprava, resp. sa zvolí spôsob odsunu cudzinca (presun sa uskutočňuje vždy skupinovo, teda sa čaká na naplnenie istej kvóty);

- v tejto fáze zaistenia, nie je možné bez ďalších okolností vyriešiť, že nie je možno sťažovateľa vyhostiť ani do inej (tranzitnej) krajiny;

- tvrdenie o reálnej nevyhostiteľnosti občana Afganistanu je v rozpore so štatistickými údajmi z verejne prístupných štatistík Úradu hraničnej a cudzineckej polície za minulé roky, ktoré každoročne publikuje Ministerstvo vnútra SR na svojej web stránke (), z ktorých vyplýva, že zo Slovenskej republiky bolo zrealizovaných niekoľko návratov, a to dobrovoľných a z drvivej väčšiny nútených, a to aj napriek aktuálnej situácii a dlhšej lehote pre vydanie náhradného cestovného dokladu (v roku 2018 12 realizovaných administratívnych vyhostení štátnych príslušníkov Afganistanu, v roku 2019 23 realizovaných administratívnych vyhostení štátnych príslušníkov Afganistanu);

- z doteraz vykonaných úkonov žalovaného (výsluch žalobcu, rozhodnutie o administratívnom vyhostení a úkony v bode 18. rozsudku) a ďalších plánovaných úkonov (overenie totožnosti žalobcu a vystavenie náhradného cestovného dokladu, príprava odsunu) v čase od zaistenia, t.j. od 04.08.2020 do rozhodovania správneho súdu, t.j. do 04.01.2021 možno povedať, že tieto sú efektívne;

- potvrdenie totožnosti, vystavenie náhradného cestovného dokladu a samotný proces realizácie výkonu vyhostenia je v tomto prípade zdĺhavejší proces, preto sa v praktickej rovine činnosti týchto správnych orgánov odporúča zaistiť osoby bez platného cestovného dokladu na dobu dlhšiu, pričom z praktických skúseností vyplýva, že vystavenie náhradného cestovného dokladu môže trvať aj viac ako je stanovená doba zaistenia;

- z charakteru konania podľa § 221 ods. 2 S.s.p. vyplýva, že prieskumná právomoc správneho súdu sa obmedzuje len na kontrolu plynutia už stanovených lehôt zaistenia cudzinca;

- žalovaný nevyhostil cudzinca do Afganistanu, ale túto otázku, kde bude cudzinec vyhostený, nechal otvorenú v zmysle § 77 ods. 1 zák. č. 404/2011 Z.z.;

- zákonodarcu v § 131i ods. 9 zák. č. 404/2011 Z.z. odložil výkon rozhodnutia o administratívnom vyhostení počas trvania krízovej situácie, ktorou sa rozumie v zmysle ods. 1 mimoriadna situácia, núdzový stav alebo výnimočný stav vyhlásený v súvislosti s ochorením COVID-19, pričom tento odklad nie je dôvodom na prepustenie zo zaistenia;

- na území Slovenskej republiky bol v čase rozhodovania súdu, t.j. dňa 30.12.2020 vyhlásený núdzový stav v súvislosti s ochorením COVID-19 uznesením vlády č. 427/2020 Z. z. zo dňa 29.12.2020, teda účel zaistenia žalobcu nemôže byť naplnený z dôvodu odloženia výkonu rozhodnutia o administratívnom vyhostení a teda nie je možné reálne vyhostiť žalobcu z územia Slovenskej republiky, čo však nespôsobuje nezákonnosť zaistenia a zároveň nie je daný dôvod na prepustenie sťažovateľa zo zaistenia z uvedeného právneho dôvodu.

III.

Konanie na kasačnom súde

A)

9. Proti rozsudku krajského súdu, uvedenému v záhlaví tohto rozhodnutia, sťažovateľ v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť z dôvodov uvedených v

- § 440 ods. 1 písm. g) S.s.p., t.j. krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a

- § 440 ods. 1 písm. h) S.s.p., t.j. krajský súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu.

10. Sťažovateľ v nasledujúcich sťažnostných bodoch v súlade s § 445 ods. 1 písm. c) S.s.p. najmä uviedol, že:

- konanie žalovaného je neefektívne a neúčelné, a to aj s ohľadom na skutočnosť, že jeho zaistenie trvá od 04.08.2020 a 04.02.2021 uplynie zákonná doba zaistenia a výkon rozhodnutia o vyhostení sa doposiaľ neudial a so samotným sťažovateľom nie sú robené žiadne zásadné procesné úkony smerujúce k výkonu rozhodnutia o vyhostení;

- žalovanému sa doposiaľ nepodarilo odstrániť prekážky brániace riadnemu a zákonnému trvaniu zaistenia a z toho dôvodu je trvanie zaistenia v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi a medzinárodnými právnymi dokumentmi;

- žalovaný doposiaľ nedoručil sťažovateľovi informáciu o krajine, do ktorej by mohol byť sťažovateľ vyhostený, v dôsledku čoho samotný správny orgán nemá možnosť skúmať a vyhodnotiť existenciu prekážok vyhostenia;

- súpis úkonov žalovaného sa javí ako vágny;

- sťažovateľ bol po celý čas k dispozícii žalovanému a poskytoval mu požadované informácie, od sťažovateľa neboli vyžadované žiadne dodatočné informácie alebo spresnenie informácií, v dôsledku čoho v správe Národných ústrední Interpolu v Belehrade a Ankare je v systéme AFIS osoba s identickými odtlačkami prstov, avšak pod iným menom, pričom sa jedná o omyl a nepresnú interpretáciu, ktorá sa mohla vysvetliť pred správnym orgánom, ale nikto sa ho na tieto nepresnosti počas celej doby zaistenia nepýtal;

- je neefektívne a neúčelné, ak žalovaný od augusta disponuje informáciou o nestotožnení mena cudzinca a odtlačkami prstov v rôznych krajinách a nežiada od cudzinca poskytnutie dodatočných informácií, ktoré by mohli ozrejmiť vzniknutú situáciu;

- v krajinách, kde bol v záchytných táboroch zadržaný sťažovateľ sa informácie zaznamenávali rýchlo a neúplne;

- žalovaný neuviedol, či zaslal žiadosti o identifikáciu na niektorú z ambasád alebo zastupiteľských úradov, avšak na pojednávaní dňa 04.01.2021 tvrdil, že reálny predpokladaný termín vyhostenia je druhá polovica januára 2021, k čomu nedošlo;
- ustanovenie § 131o ods. 9 zák. č. 404/2011 Z.z. nezbavuje žalovaného povinnosti konať účelne a efektívne pri príprave realizácie vyhostenia;
- dôvody trvania jeho zaistenia tu nie sú a neboli od počiatku jeho zaistenia;
- trvanie zaistenia sťažovateľa je neúčelné a neefektívne;
- žalovaný v rozhodnutí o administratívnom vyhostení neurčil lehotu na vyhostenie, ani nešpecifikoval krajinu, do ktorej má byť sťažovateľ vyhostený;
- sťažovateľ je štátnym príslušníkom Afganistanu, pričom do tejto ani do inej krajiny ho nemožno vyhostiť;
- žalovaný pochybil, keď sa v konaní o zaistení, ani v odôvodnení rozhodnutia o zaistení, nezaoberal skúmaním účelnosti a efektívnosti zaistenia a nedostatočne sa zaoberal skúmaním a vyhodnotením existencie prekážok vyhostenia;
- žalovaný doposiaľ žiadnym spôsobom neurčil krajinu, do ktorej by mohol byť sťažovateľ vyhostený (a to napriek trvaniu zaistenia takmer 6 mesiacov), a teda realnosť jeho vyhostenia je podstatne spochybnená, čím zaistenie napriek právoplatnému rozhodnutiu stráca svoje zákonné opodstatnenie;
- žalovaný pred zaistením a počas trvania zaistenia nezadovážil žiadne informácie o situácii v krajine, kam má byť sťažovateľ vyhostený, a či je jeho vrátenie prípustné v zmysle čl. 3 Dohovoru a zák. č. 404/2011 Z.z..

11. Záverom navrhol, aby kasačný súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

B)

12. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti stručne zopakoval dôvody zaistenia sťažovateľa a skutkový stav veci, pričom ďalej najmä uviedol, že
- určenie krajiny, do ktorej má byť sťažovateľ vyhostený je len subsidiárnou časťou § 77 ods. 1 zák. č. 404/2011 Z.z., pričom nejde o povinnosť, ale o možnosť žalovaného určiť krajinu, kam má byť sťažovateľ administratívne vyhostený, ale aj to iba za predpokladu, že je možné takúto krajinu určiť;
 - z rozhodnutia o administratívnom vyhostení plynie len povinnosť sťažovateľa opustiť územie Slovenskej republiky nakoľko nemá oprávnenie zdržiavať sa na jej území;
 - žalovaný riadne odôvodnil súkromný a rodinný život sťažovateľa, dĺžku zaistenia, vysporiadal sa aj s alternatívami zaistenia a aktuálnou situáciou týkajúcou sa vyhlásených sprísnených mimoriadnych opatrení Vlády Slovenskej republiky v súvislosti so šírením ochorenia COVID- 19 a rovnako aj s bezpečnostnou situáciou v domovskom štáte sťažovateľa a z tohto dôvodu sa rozhodol administratívne vyhostiť ho z územia Slovenskej republiky do krajiny pôvodu, krajiny tranzitu, ktorejkoľvek tretej krajiny, do ktorej sa dobrovoľne rozhodne vrátiť a ktorá ho prijme, alebo na územie členského štátu, v ktorom má udelené právo na pobyt alebo poskytnutú medzinárodnú ochranu;
 - žalovaný sa dôkladne zaoberal prekážkou spôsobenou ochorením COVID-19 a má za to, že v súčasnosti sa zavedenými opatreniami Slovenská republika a všetky členské štáty dostali do situácie, kedy je potrebné zvažovať zvoľňovanie opatrenia a teda aj opatrenia na hraniciach a v letovej prevádzke v súvislosti s cestovaním a aj účelnosťou realizácie samotného výkonu administratívneho vyhostenia sťažovateľa;
 - zaistenie sťažovateľa je v súlade s ustanovením čl. 5 ods. 1 písm. f) Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd;
 - žalovaný bral do úvahy aj možnosti zabezpečenia ubytovania, ako aj starostlivosti o svoju osobu po stránke či už sociálnej, integračnej, zdravotnej, ale aj po stránke finančných možností sťažovateľa na území Slovenskej republiky, ktorú nevie sťažovateľ vôbec preukázať;
 - dĺžku zaistenia určil prostredníctvom ÚPZC, že v prípade sťažovateľa, ktorý je štátnym príslušníkom Afgánskej islamskej republiky, ktorý nedisponuje platným cestovným dokladom a odmieta spoluprácu s pracovníkmi ÚPZC je potrebné preštudovať spisový materiál, vykonať lustrácie, overiť totožnosť sťažovateľa, odovzdať žiadosť o vystavenie náhradného cestovného dokladu sťažovateľovi prostredníctvom KO MZVaEZ SR zastupiteľskému úradu krajiny, z ktorej pochádza;

- Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 10SZa/6/2016 zo dňa 18.03.2016 uviedol, že zákonodarca neurčenie krajiny vyhostenia v rozhodnutí o administratívnom vyhostení pripúšťa;
- vo veci zaistenia sťažovateľa boli vykonané úkony tak ako boli špecifikované v bode 7 tohto rozsudku;
- je preukázané, že aj napriek snahe sťažovateľa zavádzať orgány rozdielnymi identitami ide vo všetkých prípadoch o jednu a tú istú osobu účastníka konania, ktorý sa týmto zavádzaním snaží znemožniť jeho odsun z územia Slovenskej republiky;
- v prípade sťažovateľa bolo potrebné predĺžiť lehotu zaistenia a to z dôvodu, že mu doposiaľ nebol vydaný náhradný cestovný doklad s dostatočnou platnosťou avšak je reálny predpoklad, že náhradný cestovný doklad pre zabezpečenie realizácie odsunu bude vydaný;
- podľa ustanovenia § 131i ods. 9 zák. č. 404/2011 Z.z. výkon rozhodnutia o administratívnom vyhostení sa odkladá počas trvania krízovej situácie, čo nie je dôvodom na prepustenie zo zaistenia podľa § 90 ods. 2 písm. b) prvého bodu;
- účel zaistenia stále trvá;
- zo získaných informácií ÚPZC v Sečovciach je zrejmé, že sťažovateľ je osobou, ktorá sa svojim úmyselným konaním nelegálnou cestou cez viacero krajín Európskej únie plánovala dostať do Belgicka za účelom lepšieho života;
- sťažovateľa je možné považovať iba za ekonomického migranta a to aj z toho dôvodu, že v žiadnej zo zachytených krajín nemal v pláne požiadať o medzinárodnú ochranu vo forme azylu.

13. Záverom žalovaný navrhol kasačnú sťažnosť zamietnuť.

IV.

Právny názor Najvyššieho súdu

14. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ v skrátenej lehote včas (§ 443 ods. 2 písm. b/ S.s.p.) s prihladením na neformálnosť posudzovania kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 2 v spojení s § 206 ods. 3 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a väčšinou hlasov (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná a preto napadnutý rozsudok podľa § 462 ods. 1 S.s.p. zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

15. Rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 4. marca 2021 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 S.s.p.).

16. Z obsahu administratívneho spisu vyplynulo, že sťažovateľ bol po vydaní rozhodnutia o administratívnom vyhostení (č.: PPZ-HCP-BA11-81- 012/2020-AV zo dňa 03.08.2020) zaistený za účelom výkonu administratívneho vyhostenia, na základe rozhodnutia č.: PPZ-HCP-BA11-81- 016/2020-AV zo dňa 04.08.2020, pričom lehota zaistenia bola v jeho prípade stanovená najviac do 04.02.2021. Proti rozhodnutiu o zaistení nebola podaná správna žaloba. Žalobca podal dňa 13.10.2020 správnu žalobu o prepustenie zo zaistenia v zmysle § 221 ods. 2 S.s.p., ktorú krajský súd zamietol.

17. Kasačný súd považuje za potrebné pripomenúť právne relevantnú skutočnosť, že zákonnosť rozhodnutia o zaistení nebola sťažovateľom v zákonnej lehote spochybnená (viď bod č. 3 tohto rozsudku) a preto vychádza z prezumpcie, že samotné zaistenie bolo zákonné. Preto predmetom súdneho prieskumu nie je preskúmanie rozhodnutia o zaistení, ale iba nové skutočnosti, ktoré je možné sťažovateľom využiť na svoju obranu a kontrola plnenia zákonom stanovených podmienok pre trvanie zaistenia v procese realizácie administratívneho vyhostenia, pretože nie je vylúčená situácia, že stanovené podmienky pre zaistenie medzitým pominuli.

Podľa § 88 ods. 1 písm. b) zák. č. 404/2011 Z.z. policajt je oprávnený zaistiť štátneho príslušníka tretej krajiny na účel výkonu administratívneho vyhostenia alebo výkonu trestu vyhostenia.

Podľa § 221 ods. 2 S.s.p. žalobca sa môže správnu žalobou domáhať prepustenia zo zaistenia vykonaného podľa osobitného predpisu.

Podľa čl. 15 ods. 1 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území (ďalej len „Návratová smernica“) pokiaľ sa v osobitnom prípade nedajú účinne uplatniť iné dostatočné, ale menej prísne donucovacie opatrenia, členské štáty môžu zaistiť len štátneho príslušníka tretej krajiny, voči ktorému prebieha konanie o návrate, s cieľom pripraviť návrat a/alebo vykonať proces odsunu, a to najmä keď:

a) existuje riziko úteku, alebo

b) dotknutý štátny príslušník tretej krajiny sa vyhýba alebo bráni procesu prípravy návratu alebo odsunu. Podľa čl. 15 ods. 4 Návratovej smernice zaistenie prestáva byť odôvodnené a dotknutá osoba sa bezodkladne prepustí, ak už z právnych alebo iných dôvodov neexistuje odôvodnený predpoklad na odsun alebo už neplatia podmienky ustanovené v odseku 1.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. f) Dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane na základe postupu stanoveného zákonom: zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie štátu, alebo osoby, proti ktorej sa vedie konanie o vypovedaní alebo vydaní.

Podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody, má právo podať návrh na začatie konania, v ktorom súd urýchlene rozhodne o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadi prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

18. Kasačný súd upriamuje pozornosť na s predmetnou problematikou súvisiace právne významné názory relevantných inštitúcií, ktoré je potrebné pri posudzovaní predmetnej veci zohľadniť a nespochybňuje

- závery Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) ktorý v rozsudku zo dňa 23.4.2015, vo veci Khan proti Nemecku (sťažnosť č. 38030/12, bod 36) opätovne potvrdil, že štát je oprávnený v rámci medzinárodného práva a na základe svojich zmluvných povinností kontrolovať vstup cudzincov na jeho územie a ich pobyt na tomto území (viď rozsudok z 28.5.1985 vo veci Abdulaziz, Cabales a Balkandali proti Spojenému kráľovstvu, bod 67, séria A, č. 94, a rozsudok z 21.10.1997 vo veci Boujlifa proti Francúzsku, bod 42, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-VI). Dohovor nezaručuje právo cudzinca na vstup alebo pobyt v konkrétnej krajine a pri plnení svojej úlohy udržiavania verejného poriadku majú zmluvné štáty právomoc vyhostiť cudzinca odsúdeného za trestné činy. Ich rozhodnutia v tejto oblasti však musia byť v rozsahu, v akom môžu zasahovať do práva chráneného podľa článku 8 ods. 1, v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti, to znamená odôvodnené naliehavým spoločenským záujmom a primerané sledovanému legitímnemu cieľu (pozri rozsudok z 19.2.1998 vo veci Dalia proti Francúzsku, sťažnosť č. 26102/95, bod 52; rozsudok z 26.9.1997 vo veci Mehemi proti Francúzsku, sťažnosť č. 25017/94, bod 34; rozsudok z 2.8.2001 vo veci Boulitif proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 54273/00, bod 46; a rozsudok z 9.10.2003 vo veci Slivenko proti Lotyšsku, sťažnosť č. 48321/99, bod 113);

- skutočnosť, že správne vyhostenie nemá trestný charakter v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd po prijatí Protokolu č. 7 (čl. 1), ale je svojou povahou špecifickým preventívnym opatrením v oblasti kontroly prísťahovalectva (rozsudok Najvyššieho správneho súdu 5 Azs 94/2005 zo 14.7.2005, SJS 1164/2007);

- skutočnosť, že zaistenie nie je sankciou, ale je zabezpečujúcim prostriedkom zaručujúcim naplnenie vymedzeného účelu zabrániť nepovolenému vstupu cudzieho štátneho príslušníka na územie alebo realizovať jeho vyhostenie či vydanie, hlavne v prípadoch kedy hrozí nebezpečenstvo, že sa cudzí štátny príslušník bude skrývať alebo vyhýbať sa príprave na návrat alebo výkonu vyhostenia alebo ho inak sťažuje, pričom však k zaisteniu možno pristúpiť iba vtedy, ak nemôžu byť v konkrétnom prípade účinne použité iné dostatočne účinné avšak miernejšie donucovacie opatrenia (viď napr. rozsudky ESLP zo dňa 25.06.1996, vo veci Amuur proti Francúzsku, sťažnosť č. 19776/92; zo dňa 05.02.2002, vo veci Čonka a ďalší proti Belgicku, sťažnosť č. 51564/99; zo dňa 27.11.2003, vo veci Shamsa proti Poľsku, sťažnosti č. 45355/99 a 45357/99; zo dňa 25.01.2005, vo veci Singh proti ČR, sťažnosť č. 60538/00; zo dňa 27.11.2008, vo veci Rashed proti ČR, sťažnosť č. 298/07; zo dňa 12.02.2009, vo veci Nolan a

ostatní proti Rusku, sťažnosť č. 2512/04; zo dňa 19.02.2009, vo veci A. a ostatní proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 3455/05);

- skutočnosť, že zaistenie cudzinca predstavuje obmedzenie jeho práva na osobnú slobodu; teda jedno zo základných práv jednotlivca. Preto je prípustné len za podmienok definovaných nielen zákonom o pobyte cudzincov a Návratovou smernicou, ale aj ústavným poriadkom Slovenskej republiky (čl. 8 Listiny základných práv a slobôd - ústavný zákon č. 23/1991 Zb. zo dňa 9. januára 1991, ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd.) a čl. 5 Dohovoru;

- názor Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplývajúci z nálezu sp. zn. II. ÚS 147/2013 z 9. októbra 2013, podľa ktorého pojem „konanie o vyhostení“ podľa čl. 5 ods. 1 písm. f) dohovoru je potrebné chápať autonómne ako súbor takých úkonov orgánov štátu, ktoré sú podľa vnútroštátneho práva potrebné na to, aby skutočne došlo k realizácii vyhostenia dotknutej osoby, teda jeho fyzickému odovzdaniu alebo odoslaniu do iného štátu. Nemusí ísť nevyhnutne o konanie len jedného orgánu štátu, ale aj o viacero vzájomne previazaných konaní, na konci ktorých stojí konečný úkon vyhostenia dotknutej osoby;

- názor Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplývajúci z nálezu sp. zn. II. ÚS 264/09 z 19. októbra 2010, podľa ktorého orgány verejnej moci sú v súvislosti s rozhodovaním o zaistení cudzinca za účelom vyhostenia povinné brať do úvahy spojitosť medzi zaistením a jeho účelom;

- názor Ústavný súd Slovenskej republiky v už zmienenom náleze sp. zn. II. ÚS 264/09 z 19. októbra 2010 (bod 10.1), kde konštatoval, že „V zhode s už citovanou judikatúrou ESLP (porov. Chachal proti Spojenému kráľovstvu, ods. 118, Saadi proti Spojenému kráľovstvu, ods. 66) i ústavný súd vychádza z toho, že takéto zaistenie musí byť vždy zbavené arbitrárnosti. Pri posudzovaní, či zaistenie je arbitrárne alebo nie, je potrebné orientovať sa podľa kritérií vymedzených najmä judikatúrou ESLP. Podľa uvedenej judikatúry (porov. Saadi proti Spojenému kráľovstvu, ods. 67 a nasl.) sa za arbitrárne na účely čl. 5 ods. 1 písm. f) dohovoru považuje také zbavenie slobody, kde v postupe správnych alebo súdnych orgánov, ktoré o zaistení rozhodujú, je prítomný prvok zlomyseľnosti, teda nedostatku dobromyseľnosti vo vzťahu k účelu zaistenia. To podľa názoru ústavného súdu znamená, že správny orgán rozhodujúci o zaistení je povinný pri svojom rozhodovaní zaoberať sa a vziať do úvahy individuálne okolnosti týkajúce sa daného prípadu žiadateľa a musí v takto zistených okolnostiach dospieť k záveru, že skutočne môže dôjsť k naplneniu účelu, ktorému má administratívne zaistenie slúžiť, teda niektorému z dôvodov uvedených v § 62 ods. 1 (v súčasnosti § 88 ods. 1 pozn. kasačného súdu) zákona o pobyte cudzincov. To znamená, že správny orgán je pri rozhodovaní o zaistení cudzinca podľa tohto ustanovenia povinný prihliadať i na prekážky výkonu administratívneho vyhostenia, trestu vyhostenia, prevozu alebo vrátenia cudzinca, pokiaľ sú také prekážky v čase rozhodovania o zaistení zrejme alebo sú správneho orgánu známe, alebo vyšli v konaní najavo. V takej situácii je v zmysle § 40 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov povinnosťou správneho orgánu predbežne posúdiť, či ním zistené alebo najavo vyjdené skutočnosti zakladajú takúto prekážku a či je výkon administratívneho vyhostenia, trestu vyhostenia, prevozu alebo vrátenia aspoň potenciálne možný (porov. zhodne i uznesenie českého Najvyššieho správneho súdu č. k.7 As 79/2010-150 z 23. novembra 2011“.

19. Z relevantnej právnej úpravy EÚ (podľa článku 15 ods. 1 Návratovej smernice) vyplýva, že zaistenie by sa malo uskutočniť len na obdobie, pokiaľ prebiehajú prípravy na odsun a malo by sa vykonať s náležitou starostlivosťou; podobné ustanovenie o náležitej starostlivosti u žiadateľov o azyl možno nájsť v článku 9 ods. 1 a odôvodnení 16 prepracovanej smernice o podmienkach prijímania (2013/33/EÚ) a v článku 28 ods. 3 dublínskeho nariadenia (nariadenie (EÚ) č. 604/2013) ako aj Dohovoru (podľa článku 5 ods. 1 písm. f) Dohovoru je zaistenie odôvodnené len v priebehu konania o vyhostení alebo vydaní) vyplýva zásada, v zmysle ktorej členské štáty musia pri zaistení jednotlivcov, ktorých čaká vyhostenie, postupovať s náležitou starostlivosťou (due diligence) (v tomto zmysle rozsudky ESLP zo dňa 19.2.2009 vo veci A. a ostatní proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 3455/05, bod 164; zo dňa 15.12.2016 vo veci Khalaifia a ostatní proti Taliansku, sťažnosť č. 16483/12, bod 90; zo dňa 12.5.2013 vo veci Amie a ostatní proti Bulharsku, sťažnosť č. 58149/08, bod 72; zo dňa 10.12.2020 vo veci Shiksaitov proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 56751/16 a 33762/17, bod 56.)

20. Ak sa takéto konanie nevedie s náležitou starostlivosťou, zaistenie prestáva byť v zmysle Dohovoru

prípustné (viď rozsudky ESĽP, zo dňa 15.11.1996 vo veci Chahal proti Spojenému kráľovstvu [veľký senát], sťažnosť č. 22414/93, bod 113; zo dňa 19.2.2009 vo veci A. a ostatní proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 3455/05, bod 164), čo vyžaduje od členských krajín vynaloženie aktívneho úsilia pri organizovaní odsunu do krajiny pôvodu alebo do tretej krajiny, pričom nepostačuje tvrdenie o úsilí, ktoré vyvinuli na zabezpečenie prijatia, napríklad ak sú orgány prijímajúceho štátu mimoriadne pomalé pri identifikácii vlastných občanov.

21. Vo veci Singh proti Českej republike (rozsudok z 25.1.2005, sťažnosť č. 60538/00) ESĽP registroval, že žiadatelia boli zaistení dva a pod roka pred deportáciou. Konanie charakterizovali obdobia nečinnosti a súd usúdil, že české orgány mali prejavovať väčšiu starostlivosť, najmä keď indické veľvyslanectvo vyjadrilo neochotu vydať žiadateľom pasy. Okrem toho si súd všimol, že žiadatelia boli odsúdení za trestný čin malého významu a že dĺžka ich zaistenia počas konania o deportácii presiahla dĺžku trestu odňatia slobody v súvislosti s trestným činom. V dôsledku toho súd konštatoval, že české orgány neprejavili náležitú starostlivosť pri riešení prípadu žiadateľov a že dĺžka ich zaistenia bola neprimeraná.

22. V zmysle relevantnej úpravy EÚ ako aj Dohovoru je zaistenie odôvodnené len vtedy, keď existuje reálna vyhliadka na vyhostenie v rámci primeranej lehoty.

23. Podľa článku 15 ods. 4 Návratovej smernice zaistenie prestáva byť odôvodnené a osoba musí byť okamžite prepustená, ak už neexistuje primeraná vyhliadka na odsun. Ak odsunu bránia prekážky, ako napríklad zásada non-refoulement (článok 5 Návratovej smernice), primerané vyhliadky na odsun normálne neexistujú.

24. Podľa názoru Súdneho dvora vo veci Kadzoev (C-357/09, z 30.11.2009, body 65 a 66.) „...aby sa bolo možné sa domnievať, že pretrvávajú „odôvodnený predpoklad“ na odsun v zmysle článku 15 ods. 4 tejto smernice (Návratová smernica - pozn. kasačného súdu) musí preto byť v čase preskúmania zákonnosti zaistenia vnútroštátnym súdom zrejme, že existuje skutočný predpoklad na to, že môže dôjsť k úspešnému odsunu s ohľadom na lehoty stanovené v článku 15 ods. 5 a 6 smernice 2008/115...odôvodnený predpoklad na odsun teda neexistuje, pokiaľ sa zdá nepravdepodobné, že dotknutá osoba bude s prihliadnutím na tieto lehoty prijatá v tretej krajine“

25. Obdobnú požiadavku skutočného predpokladu vyhostenia možno vyvodiť z Dohovoru napr. v zmysle rozsudku ESĽP vo veci Mikolenko proti Estónsku (rozsudok z 8. októbra 2009, sťažnosť č. 10664/05, bod 67) týkajúcej sa cudzinca zaisteného na dlhý čas, skoro štyri roky, za to, že sa odmietol podrobiť rozhodnutiu o vyhostení. Súd zistil porušenie článku 5 ods. 1 písm. f), pretože dôvody na zaistenie neboli opodstatnené počas celého obdobia zaistenia v dôsledku chýbajúcej reálnej vyhliadky na jeho vyhostenie a domáce orgány nevedeli konanie s náležitou starostlivosťou.

26. Domáce štátne orgány musia zväziť, či vyhliadky na vyhostenie sú reálne a či dôvody vyhostenia boli od počiatku resp. stále sú opodstatnené (rozsudok ESĽP z 25.9.2019 vo veci Al Husin proti Bosne a Hercegovine (č.2), sťažnosť č. 10112/16, bod 98) pričom musia existovať procedurálne záruky brániace svojvoľnému zaisteniu počas procesu vyhostenia (rozsudok ESĽP zo 17.10.2014 vo veci Kim proti Ruskej federácii, sťažnosť č. 44260/13, bod 53).

27. Faktická nemožnosť vyhostenia nastáva najčastejšie v prípade, ak cudzinec nedisponuje platným cestovným dokladom. Európsky súd pre ľudské práva, vo vyššie zmienenej veci Mikolenko proti Estónsku (rozsudok z 8. októbra 2009, sťažnosť č. 10664/05), dospel k záveru, že "vyhostenie sťažovateľa sa stalo fakticky nemožné, lebo si vyžadovalo jeho spoluprácu vo veci vydania náhradného cestovného dokladu, ktorú ale on odmietal poskytnúť ". Prakticky rovnaký názor vyslovil ESĽP v rozsudku zo dňa 27.07.2010, vo veci Louled Massoud vs. Malta, sťažnosť č. 24340/08.

28. Hodnotenie, či predpoklad vyhostenia je v danom prípade reálny, nie je hodnotením založeným na istote, ale na pravdepodobnosti. To znamená, že zaistenie cudzinca je s čl. 5 ods. 1 Dohovoru

nezlučiteľné nielen vtedy, keď je možnosť jeho vyhostenia úplne vylúčená, ale vždy, ak existuje v danom prípade "pravdepodobná absencia reálneho predpokladu pre jeho vyhostenie". Samotná teoretická možnosť, že sa cudzinca možno niekedy v budúcnosti podarí vyhostiť, z hľadiska čl. 5 ods. 1 písm. f) nestačí (Mikolenko vs. Estónsko).

29. Krajský súd svoj záver o efektívnom trvaní zaistenia sťažovateľa ustálil na základe posúdenia úkonov žalovaného vykonaných v období od zaistenia sťažovateľa do času jeho rozhodnutia ako účelných a reálne smerujúcich k vyhosteniu sťažovateľa, pričom vychádzal aj z tvrdenia žalovaného na pojednávaní dňa 04.01.2021 o tom, že odsun sťažovateľa má prebehnúť v druhej polovici januára 2021. V tejto súvislosti však kasačný súd musí upozorniť, že zo samotnej tejto informácie nevyplýva kam má (mal) byť sťažovateľ vyhostený, pričom už sťažovateľ, nielen v konaní pred krajským súdom, ale následne aj v aktuálnej kasačnej sťažnosti (zo dňa 26.01.2021) namietal, že doposiaľ jeho administratívne vyhostenie nebolo realizované, nebola mu podaná informácia o krajine, do ktorej má byť vyhostený a nie sú s ním vykonávané žiadne procesné úkony za týmto účelom. Taktiež je zrejmé, že v tom čase ešte stále nebola overená totožnosť sťažovateľa, ani mu nebol vydaný náhradný cestovný doklad. Preto tvrdenie žalovaného o reálnom predpoklade nadchádzajúceho odsunu sťažovateľa ešte v januári, s ktorým sa stotožnil aj správy súd, bolo zjavne nepodložené a predčasné.

30. Kasačný súd nepovažoval tvrdenie žalovaného o sťažení procesu overovania totožnosti uvádzaním odlišných údajov o svojej osobe za významné vzhľadom na informácie, ktoré z obsahu spisov vyplynuli, nakoľko k uvedeniu týchto údajov došlo v čase, kedy sťažovateľ nemohol vedieť o tom, že bude zadržaný na území Slovenskej republiky a teda (vzhľadom na absenciu informácií o prípadných pohnutkách sťažovateľa pri uvádzaní údajov o svojej osobe, resp. o dôvodoch vzniku rozporov v identite sťažovateľa) takúto skutočnosť nie je možné bez ďalšieho interpretovať ako úmyselné zavádzanie štátnych orgánov Slovenskej republiky a tiež, že zo skutočností tvrdených sťažovateľom, ako aj zo zoznamu úkonov žalovaného nevyplýva akákoľvek aktivita žalovaného so sťažovateľom za účelom odstránenia, resp. vysvetlenia odlišných identít, ktoré sa spájajú s daktyloskopickými kartami sťažovateľa. Na základe uvedeného nie je možné dospieť ani len k záveru o nespolupráci, resp. o úmyselnom sťažení postupu správnych orgánov. Kasačný súd nespochybňuje skutočnosť, že overenie totožnosti cudzinca, je samo osebe náročným procesom, ktorý je v tomto prípade značne sťažený informáciami o rôznych variáciách identifikačných údajov sťažovateľa, v danom prípade však bolo možné problém objasniť prinajmenšom doplnujúcim výsluchom sťažovateľa.

31. Krajský súd potom, ako bol jeho rozsudok č. k. 5Sa/72/2020-47 z 22.10.2020 zrušený kasačným súdom, v súlade so záväzným právnym názorom tunajšieho súdu vyzval žalovaného na oznámenie, aké úkony boli urobené pre úspešnú realizáciu vyhostenia sťažovateľa. Žalovaný v liste zo dňa 28.12.2020 uviedol, že realizoval tieto úkony:

- vykonanie vstupného pohovoru po umiestnení do ubytovacích priestorov;
- predloženie dotazníka k žiadosti o vystavenie náhradného cestovného dokladu;
- 06.08.2020 bol oslovený Kriminalistický a expertízny ústav PZ o vykonanie lustrácie daktyloskopického materiálu v systéme AFIS a systéme AFIS aktívnych členských krajín Európskej a o zaslanie daktyloskopickéj karty sťažovateľa;
- 14.08.2020 bola oslovená Národná ústredňa Interpol Bratislava o vykonanie lustrácie sťažovateľa v domovskej krajine, v Turecku, Grécku, Severnom Macedónsku a Srbsku na základe daktyloskopickéj karty a fotografie;
- 14.08.2020 bola zaslaná žiadosť ÚPZC o vystavenie náhradného cestovného dokladu;
- 05.09.2020 bola doručená informácia, že Národná ústredňa Interpol v Aténach eviduje v systéme AFIS osobu s identickými odtlačkami ako cudzinca Z. B., nar. XX.XX.XXXX;
- 09.09.2020 bolo ÚPZC zaslané doplnenie žiadosti o vybavenie náhradného cestovného dokladu o informácie z Národnej ústredne Interpol v Aténach;
- 11.09.2020 bola doručená informácia, že Národná ústredňa Interpol v Ankare eviduje v systéme AFIS osobu s identickými odtlačkami ako cudzinca B. E., nar. XX.XX.XXXX;
- 06.10.2020 bola zaslaná urgencia vo veci vybavovania náhradného cestovného dokladu;
- 08.10.2020 bola doručená odpoveď ÚPZC, že do 06.10.2020 nedisponuje informáciami, na základe ktorých by bolo možné vystavenie náhradného cestovného dokladu;

- 19.11.2020 zaslaná urgencia vo veci vybavovania náhradného cestovného dokladu;
- 20.11.2020 doručená odpoveď ÚPZC, že do 19.11.2020 nedisponuje informáciami, na základe ktorých by bolo možné vystavenie náhradného cestovného dokladu;
- 18.12.2020 zaslaná urgencia vo veci vybavovania náhradného cestovného dokladu.

32. Urgencie vo veci vybavovania náhradného dokladu (zo dňa 06.10., 19.11. a 18.12.), ktoré boli zjavne adresované ÚPZC (vzhľadom na následné odpovede tohto zariadenia), nie je možné hodnotiť ako efektívne úkony, nakoľko tento správny orgán (ÚPZC) nie je subjektom vydávajúcim náhradný cestovný doklad. Jedná sa len o dopyt o informáciu o stave konania, ktorý podľa názoru kasačného súdu nemá reálny vplyv na úspešnosť vydania náhradného cestovného dokladu. Z vyššie uvedeného zoznamu úkonov žalovaného nemožno vyvodit', že by žalovaný po zaslaní doplnenia žiadosti o vydanie náhradného cestovného dokladu dňa 09.09.2020 vo veci konal efektívne. Tomuto záveru nasvedčuje aj tvrdenie sťažovateľa o tom, že nebol zo strany správnych orgánov oslovený na účely poskytnutia dodatočných informácií k jeho identite, a nebol informovaný o krajine, do ktorej má byť vyhostený (a to aj napriek na pojednávaní zo dňa 04.01.2021 zmienenému predpokladu vyhostenia v druhej polovici januára 2021).

33. Aby bolo tvrdenie správneho orgánu (žalovaného) o reálnych vyhlídkach na vyhostenie sťažovateľa presvedčivé aj s poukazom na v minulosti úspešne realizované vyhostenia príslušníkov Afganistanu (na čo prihliadol aj správny súd) bolo by potrebné poskytnúť o tom z časového aj skutkového hľadiska relevantné dôkazy, aby bolo možné považovať doposiaľ v procese vyhostenia sťažovateľa vykonané kroky za prípadne podobne efektívne a smerujúce k úspešnému ukončeniu procesu vyhostenia, ako tomu bolo v obdobných tvrdených predchádzajúcich prípadoch štátnych príslušníkov Afganistanu.

34. Kasačný súd je však v tomto štádiu konania nútený konštatovať, že ani v čase rozhodovania správneho súdu (začiatok januára 2021) t. j. päť mesiacov od zaistenia sťažovateľa objektívny progres v procese vyhostenia sťažovateľa badateľný nebol a takto ho (napriek chronologickému prehľadu vykonaných úkonov) neprezentoval ani žalovaný, čo nepochybne dôvodne vyvoláva pochybnosti o možnom úspešnom završení procesu vyhostenia sťažovateľa do konca lehoty zaistenia (4.2.2021) stanovenej v rozhodnutí o zaistení, najmä ak z praxe žalovaného vyplýva, že zabezpečenie náhradných cestovných dokladov (štátnych príslušníkov Afganistanu ?) trvá aj viac ako je stanovená doba zaistenia (bod 30 napadnutého rozsudku) a proces vyhostenia zrejme predpokladá ešte určenie krajiny do ktorej bude sťažovateľ vyhostený (body 28, 31 napadnutého rozsudku), keďže túto doposiaľ nie je možné určiť.

35. Za daných okolností je preto nepresvedčivé tvrdenie správneho súdu vychádzajúce z ubezpečovania správneho orgánu o „reálnom predpoklade vyhostenia...v druhej polovici januára 2021" , najmä ak samotný správny orgán vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti zmienil potrebu predĺženia zaistenia sťažovateľa.

36. Zároveň kasačný súd považoval za potrebné zdôrazniť, že zákon o pobyte cudzincov, v rámci právnej úpravy týkajúcej sa administratívneho vyhostenia cudzincov, neupravuje zisťovanie totožnosti cudzinca, resp. zabezpečenie náhradného cestovného dokladu, ako samostatný dôvod zaistenia. V danom prípade, je sťažovateľ zaistený na účel výkonu administratívneho vyhostenia. Obmedzenie osobnej slobody je viazané na účel zaistenia. Medzi zaistením a jeho účelom je úzka súvislosť. I keď definitívny záver týkajúci sa vyhostenia padne v inom konaní, súd nemôže ani pri rozhodovaní o zaistení ignorovať zjavné fakty, ktoré bránia vyhosteniu (z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II.ÚS 264/09-81 zo dňa 19.10.2010).

Podľa § 81 ods. 1 zák. č. 404/2011 Z.z. cudzinca nemožno administratívne vyhostiť do štátu, v ktorom by bol ohrozený jeho život z dôvodov jeho rasy, národnosti, náboženstva, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo pre politické presvedčenie alebo v ktorom by mu hrozilo mučenie, kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie, alebo trest. Rovnako nemožno cudzinca administratívne vyhostiť do štátu, v ktorom mu bol uložený trest smrti alebo je predpoklad, že v prebiehajúcim trestnom konaní mu taký trest môže byť uložený.

Podľa § 81 ods. 2 zák. č. 404/2011 Z.z. cudzinca nemožno administratívne vyhostiť do štátu, v ktorom by bola ohrozená jeho sloboda z dôvodov jeho rasy, národnosti, náboženstva, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo pre politické presvedčenie; to neplatí, ak cudzinec svojím konaním ohrozuje bezpečnosť štátu alebo ak bol odsúdený za zločin a predstavuje nebezpečenstvo pre Slovenskú republiku.

Podľa § 81 ods. 4 zák. č. 404/2011 Z.z. cudzinca nemožno administratívne vyhostiť ani do štátu, v ktorom mu hrozí nútený návrat do štátu podľa odseku 1 alebo odseku 2.

37. V prejednávanej právnej veci nemožno ignorovať fakt, že doposiaľ nebola správnymi orgánmi stanovená cieľová krajina, do ktorej má byť sťažovateľ vyhostený. Neuvedenie krajiny do ktorej má byť cudzinec vyhostený zák. č. 404/2011 Z.z. v § 77 ods. 1 v druhej vete pripúšťa, pričom zo žiadneho ustanovenia zák. č. 404/2011 Z.z. explicitne nevyplýva povinnosť správneho orgánu uviesť tento údaj v rozhodnutí o zaistení. Pokiaľ však stanovenie krajiny vyhostenia v rozhodnutí o administratívnom vyhostení, ako aj v rozhodnutí o zaistení chýba, pričom doposiaľ nie je známe, kam má byť sťažovateľ vyhostený logicky nie je ani možné skúmať základnú podmienku jeho zaistenia, ktorou je jeho vyhostiteľnosť a v súvislosti s tým aj nepochybne relevantné otázky súvisiace s dĺžkou zaistenia ako sú efektívnosť, včasnosť a účelnosť administratívnych úkonov technického a organizačného charakteru potrebných pre samotné zabezpečenia vyhostenia, čo následne vyvoláva dôvodné pochybnosti o účele zaistenia.

38. V tejto súvislosti kasačný súd uvádza, že podľa článku 5 ods. 1 písm. f) Dohovoru, možno osobu pozbaviť osobnej slobody na základe postupu ustanoveného zákonom vtedy, ak ide o zákonné zatknutie, či iné pozbavenie osobnej slobody, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie štátu alebo osoby, proti ktorej sa vedie konanie o vypovedaní alebo vydaní. V zmysle ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, aby mohlo byť pozbavenie osobnej slobody zákonné, musí byť efektívne a účelné. Všetky podmienky pritom musia byť splnené súčasne. Pri absencii niektorej z nich nemožno hovoriť o oprávnenom pozbavení osobnej slobody navrhovateľa.

39. Podľa čl. 5 ods. 1 písm. f) Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a k nemu sa vzťahujúcej judikatúry EŠLP môže zaistenie alebo iné zbavenie osobnej slobody cudzinca (napr. vydanie alebo vyhost'ovacia väzba) prebehnúť jednak iba v súlade s konaním stanoveným zákonom, pričom táto právna úprava musí mať určitú kvalitu tak, aby jasne a predvídateľným spôsobom vymedzovala podmienky zaistenia alebo iného obmedzenia osobnej slobody a jednak toto zbavenie osobnej slobody musí sledovať Dohovorom vymedzený účel, teda zabrániť nepovolenému vstupu cudzinca na územie alebo realizovať vyhostenie či vydanie (napr. rozsudky EŠLP zo dňa 25.06.1996, vo veci Amuur proti Francúzsku, sťažnosť č. 19776/92; zo dňa 05.02.2002, vo veci Čonka a ďalší proti Belgicku, sťažnosť č. 51564/99; zo dňa 27.11.2003, vo veci Shamsa proti Poľsku, sťažnosti č. 45355/99 a 45357/99; zo dňa 25.01.2005, vo veci Singh proti ČR, sťažnosť č. 60538/00; zo dňa 27.11.2008, vo veci Rashed proti ČR, sťažnosť č. 298/07; zo dňa 12.02.2009, vo veci Nolan a ostatní proti Rusku, sťažnosť č. 2512/04; zo dňa 19.02.2009, vo veci A. a ostatní proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 3455/05).

40. Vyššie uvedené požiadavky pre zaistenie cudzincov, t.j. účelnosť a efektívnosť, musia byť splnené nielen v čase vydania rozhodnutia o zaistení, ale aj počas celej doby trvania zaistenia, čomu zodpovedá aj povinnosť žalovaného skúmať po celý čas zaistenia štátneho príslušníka tretej krajiny, či trvá účel zaistenia (§ 90 ods. 1 písm. d/ zák. č. 404/2011 Z.z.). Preto skutočnosť, že rozhodnutie o zaistení sťažovateľa nadobudlo právoplatnosť nemá vplyv na skúmanie týchto, vyššie zmienených podmienok súdom na žiadosť zaisteného počas trvania zaistenia.

41. Nakoľko v prípade sťažovateľa doposiaľ nebolo ustálené, do ktorej krajiny má byť vyhostený, nie je možné efektívne skúmať existenciu predpokladu vyhostenia. Úvahy o neexistencii prekážok vyhostenia v zmysle § 81 zák. č. 404/2011 Z.z., o možnosti vyhostiť sťažovateľa a o úkonoch za účelom realizácie vyhostenia, bez súčasnej znalosti o konkrétnej krajine, vo vzťahu ku ktorej sa tieto majú vykonávať, resp. ktorú je potrebné hodnotiť, sú nepodložené.

42. V súvislosti so zmienkou krajského súdu (bod 33,34 odôvodnenia rozsudku) o mimoriadnej situácii vyhlásenej na území Slovenskej republiky uznesením Vlády SR č. 427/2020 Z.z. z 29.12.2020 (v súvislosti s ohrozením verejného zdravia II. stupňa z dôvodu ochorenia COVID - 19, spôsobeného koronavírusom SARS - CoV-2) a súvisiacej legislatívy (zákonom č. 73/2020 zo 7. apríla 2020, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v súvislosti s ochorením COVID-19 sa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov dopĺňa o ustanovenie „§ 131i Prechodné ustanovenia súvisiace s krízovou situáciou spôsobenou ochorením COVID-19“), ktoré podľa názoru správneho súdu podporuje záver, že „účel zaistenia žalobcu nemôže byť naplnený z dôvodu odloženia výkonu rozhodnutia o vyhostení a teda nie je možné reálne vyhostiť žalobcu z územia Slovenskej republiky a táto právna skutočnosť nespôsobuje nezákonnosť zaistenia žalobcu a zároveň nie je dôvod na prepustenie žalobcu zo zaistenia z uvedeného dôvodu,„ kasačný súd pripomína, že vzhľadom na to, že správny súd nie je orgánom rozhodujúcim o samotnom zaistení z takéhoto resp. obdobného dôvodu, ale súdnym orgánom preskúmavajúcim (§ 6 S.s.p. Právomoc) rozhodnutia správneho orgánu o zaistení ako aj podmienok ďalšieho trvania zaistenia, teda nemôže nad rámec svojej právomoci dopĺňovať príslušným správnym orgánom aplikovaný konkrétny dôvod zaistenia v predmetnej veci o nový, správnym orgánom neuplatnený, dôvod (i keď zrejme legitímne vyvolaný objektívnym všeobecným záujmom na zamedzení šírenia pandémie COVID-19) resp. takýmto dôvodom podporiť záver o dôvodnosti a zákonnosti v predmetnej veci správnym orgánom aplikovaného dôvodu zaistenia resp. trvania zaistenia (v danom prípade na účel výkonu vyhostenia); ide teda o obiter dictum, ktoré nepochybne nie je spôsobilé vyvolať efekt, ktorý mu v tomto prípade súd prisudzuje t.j. uplatniť nový dôvod zaistenia (v danom prípade trvania zaistenia) resp. podporiť záver o dôvodnosti a už vôbec nie o zákonnosti trvania zaistenia pre účely výkonu vyhostenia (keďže aktuálna právna úprava resp. zákon o pobyte cudzincov neupravuje možnosť zaistiť štátneho príslušníka tretej krajiny za účelom prípadnej ochrany spoločnosti príp. samotného zaisteného pred infekčným ochorením, ani nepripúšťa umocnenie potreby uplatnenia zaistenia resp. trvania zaistenia z tohto dôvodu).

43. V tejto súvislosti kasačný súd odkazuje aj na usmernenia Komisie týkajúce sa vykonávania príslušných ustanovení EÚ v oblasti konaní o azyle a návrate a presídľovania v súvislosti s ochorením COVID-19 (Oznámenie Komisie 2020/C 126/02 zverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie dňa 17.4.2020), v zmysle ktorého „príslušné orgány v členských štátoch musia pri vykonávaní opatrení a postupov v oblasti návratu" v plnej miere zohľadniť vnútroštátne opatrenia na ochranu zdravia, ktorých cieľom je predchádzať ochoreniu COVID-19 a uplatňovať ich primeraným a nediskriminačným spôsobom na všetkých štátnych príslušníkoch tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území...(bod 3. Návrat). V článku 15 ods. 4 smernice o návrate sa vyžaduje, aby zaistenie na účely odsunu bolo okamžite ukončené, ak sa zdá, že v konkrétnom prípade už neexistuje odôvodnený predpoklad na odsun. Dočasné obmedzenia zavedené členskými štátmi a tretími krajinami s cieľom predchádzať a zamedziť šíreniu COVID-19 by sa nemali vykladať ako obmedzenia, ktoré automaticky vedú k záveru, že vo všetkých prípadoch už viac neexistuje odôvodnený predpoklad na odsun. Pri určovaní, či v každom jednotlivom prípade existuje odôvodnený predpoklad na odsun, možno zohľadniť viacero faktorov, okrem iných aj potrebu vykonať individuálne posúdenia pred prijatím rozhodnutia o prepustení zaistených migrantov, pri ktorom sa zohľadní maximálna dĺžka zaistenia, obdobie, počas ktorého už navrátiliec bol zaistený a to, či sa náležite vykonávajú postupy identifikácie/opätovného vybavenia dokladmi/readmisie...(bod 3. Zaistenie).

V.

44. Z uvedených dôvodov možno konštatovať, že správny súd dostatočne nerešpektoval ust. § 88 ods. 1 písm. b/ zákona č. 404/2011 Z.z. v spojení s čl. 15 ods. 1,4 Návratovej smernice, ako ani ustálenú rozhodovaciu prax kasačného súdu (k otázkam účelnosti a efektívnosti zaistenia, k neuvedeniu krajiny do ktorej má byť cudzinec vyhostený a v tejto súvislosti aj ku skúmaniu prekážok vyhostenia; okrem iných napr. 10 Szak/11/2016, 9 Sža/23/2010), preto kasačný súd napadnutý rozsudok v zmysle § 462 ods. 1 v spojení s § 457 ods. 1 S.s.p. zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Podľa § 461 ods. 1 S.s.p. ak kasačný súd po preskúmaní zistí dôvodnosť kasačnej sťažnosti, rozhodne o zrušení napadnutého rozhodnutia a podľa povahy vráti vec krajskému súdu na ďalšie konanie alebo konanie zastaví, prípadne vec postúpi orgánu, do ktorého pôsobnosti patrí.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku riadny opravný prostriedok nie je prípustný.